Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (tretji razširjeni senat)

z dne 1. februarja 2017 [1]

„Nepogodbena odgovornost — Popolnost tožbe — Dopustnost — Člen 47 Listine o temeljnih pravicah — Razumni rok sojenja — Premoženjska škoda — Obresti na znesek neplačane globe — Stroški bančne garancije — Nepremoženjska škoda — Vzročna zveza“

V zadevi T-479/14,

Kendrion NV s sedežem v Zeistu (Nizozemska), ki sta jo sprva zastopala P. Glazener in T. Ottervanger, nato T. Ottervanger, odvetnika,

tožeča stranka,

proti

Evropski uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, ki ga je sprva zastopal A. Placco, nato J. Inghelram in E. Beysen, agenti,

tožena stranka,

ob intervenciji

Evropske komisije, ki jo zastopajo T. Christoforou, S. Noë in P. van Nuffel, zastopniki,

intervenientka,

zaradi predloga na podlagi člena 268 PDEU za povrnitev škode, ki naj bi jo tožeča stranka utrpela zaradi trajanja postopka pred Splošnim sodiščem v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667),

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji razširjeni senat),

v sestavi S. Papasavvas, predsednik, I. Labucka, sodnica, E. Bieliūnas (poročevalec), V. Kreuschitz in I. S. Forrester, sodniki,

sodni tajnik: G. Predonzani, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. julija 2016

izreka naslednjo

1 — Jezik izvirnika: nizozemščina.

Sodbo

I. Dejansko stanje

1 Tožeča stranka, družba Kendrion NV, je 22. februarja 2006 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo zoper Odločbo Komisije C(2005) 4634 z dne 30. novembra 2005 v zvezi s postopkom na podlagi člena [101 PDEU] (zadeva COMP/F/38.354 – industrijske vreče) (v nadaljevanju: Odločba C(2005) 4634). Navedena družba je v tožbi Splošnemu sodišču v bistvu predlagala, naj, primarno, razglasi navedeno odločbo razglasi za nično v delu ali celoti, ali, podredno, globo, ki ji je bila naložena z navedeno odločbo, razveljavi ali zniža njen znesek.

2 Splošno sodišče je s sodbo z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), navedeno tožbo zavrnilo.

3 Tožeča stranka je 26. januarja 2012 vložila pritožbo zoper sodbo z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667).

4 Sodišče je s sodbo z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771), navedeno pritožbo zavrnilo.

II. Postopek in predlogi strank

5 Tožeča stranka je 26. junija 2014 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo proti Evropski uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije.

6 Sodišče Evropske unije je 8. septembra 2014 z ločeno vlogo v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložilo ugovor nedopustnosti na podlagi člena 114(1) Poslovnika Splošnega sodišča z dne 2. maja 1991.

7 Splošno sodišče je s sklepom z dne 6. januarja 2015, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, neobjavljen, EU:T:2015:2), zavrnilo ugovor nedopustnosti, ki ga je vložilo Sodišče Evropske unije, in pridržalo odločitev o stroških.

8 Sodišče Evropske unije je 17. februarja 2015 v sodnem tajništvu Sodišča zoper sklep z dne 6. januarja 2015, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, neobjavljen, EU:T:2015:2), vložilo pritožbo, ki je bila evidentirana pod številko C-71/15 P.

9 Predsednik tretjega senata Splošnega sodišča je s sklepom z dne 2. marca 2015 na predlog Sodišča Evropske unije prekinil postopek v tej zadevi do izdaje odločbe Sodišča, s katero bo končan postopek v zadevi C-71/15 P, Sodišče/Kendrion.

10 S sklepom z dne 18. decembra 2015, Sodišče/Kendrion (C-71/15 P, neobjavljen, EU:C:2015:857), je bila zadeva izbrisana iz vpisnika Sodišča.

11 Evropska komisija je po ponovnem začetku postopka v obravnavani zadevi v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 15. januarja 2016 vložila predlog za intervencijo v podporo predlogom Sodišča Evropske unije.

12 Sodišče Evropske unije je 16. februarja 2016 vložilo odgovor na tožbo.

13 Splošno sodišče je 17. februarja 2016 to zadevo dodelilo tretjemu razširjenemu senatu.

14 Splošno sodišče je 2. marca 2016 odločilo, da druga izmenjava pisnih vlog ni potrebna. Poleg tega je v okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 89 Poslovnika Splošnega sodišča, Sodišče Evropske unije pozvalo, naj navede, ali je zahtevalo in pridobilo dovoljenje tožeče stranke in Komisije za predložitev nekaterih dokumentov iz prilog k odgovoru na tožbo, ki se nanašajo na zadevo, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667) (v nadaljevanju: zadeva T-54/06).

15 Predsednik tretjega razširjenega senata Splošnega sodišča je s sklepom z dne 15. marca 2016, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, neobjavljen, EU:T:2016:196), ugodil predlogu za intervencijo v podporo predlogom Sodišča Evropske unije, ki ga je vložila Komisija, in pojasnil, da ima Komisija pravice, določene v členu 116(6) Poslovnika z dne 2. maja 1991.

16 Sodišče Evropske unije je 18. marca 2016 odgovorilo na vprašanje, navedeno zgoraj v točki 14. Splošnemu sodišču je predlagalo, naj primarno ugotovi, da mu ni bilo treba zahtevati in pridobiti dovoljenja tožeče stranke in Komisije za predložitev dokumentov, ki se nanašajo na zadevo T-54/06, podredno pa, da sta Komisija in tožeča stranka to dovoljenje implicitno dali. Še bolj podredno je Sodišče Evropske unije predlagalo, naj se njegov odgovor šteje za predlog za sprejetje ukrepa procesnega vodstva, s katerim bi Splošno sodišče v okviru te tožbe odredilo predložitev dokumentov, ki sestavljajo spis v zadevi T-54/06, in zlasti dokumentov, ki so priloženi odgovoru na tožbo.

17 Predsednik tretjega razširjenega senata Splošnega sodišča je 4. aprila 2016 sklenil, prvič, da bo iz spisa izločil dokumente, ki so bili v prilogah k odgovoru na tožbo, vloženemu v tej zadevi, in ki so se nanašali na zadevo T-54/06. Ta odločitev je bila obrazložena z dejstvom, da po eni strani Sodišče Evropske unije ni ne zahtevalo ne pridobilo dovoljenja strank v zadevi T-54/06 za predložitev navedenih dokumentov in da po drugi strani ni zaprosilo za dostop do spisa v navedeni zadevi na podlagi člena 38(2) Poslovnika. Drugič, predsednik tretjega razširjenega senata Splošnega sodišča je na podlagi člena 88(3) Poslovnika sklenil pozvati tožečo stranko, naj predloži stališče glede predloga za sprejetje ukrepa procesnega vodstva, ki ga je Sodišče Evropske unije predložilo še bolj podredno v odgovoru z dne 18. marca 2016, navedenem zgoraj v točki 16.

18 Tožeča stranka je 12. aprila 2016 Splošnemu sodišču predlagala, naj odloči pravično, ob upoštevanju interesov obeh strank in postopkovne zapletenosti predloga, ki ga je podalo Sodišče Evropske unije.

19 Splošno sodišče je 11. maja 2016 ugotovilo, da je glede na predmet te zadeve za njeno obravnavanje in rešitev potrebno, da ima na voljo spis v zadevi T-54/06. Tako je Splošno sodišče v okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 89 Poslovnika, sklenilo, da bo v spis v obravnavani zadevi vložilo spis iz zadeve T-54/06.

20 Sodišče Evropske unije je 17. junija 2016 zahtevalo vročitev spisa v zadevi T-54/06.

21 Splošno sodišče je 28. junija 2016 tožečo stranko pozvalo, naj predloži nekatere dokumente, in ji postavilo vprašanje, na katero naj bi odgovorila na obravnavi.

22 Stranki sta na obravnavi 20. julija 2016 ustno podali stališča in odgovorili na vprašanja Splošnega sodišča.

23 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— Uniji iz naslova premoženjske škode naloži plačilo zneska v višini 2.308.463,98 EUR ali vsaj zneska, ki se mu bo zdel primeren;

— Uniji za nepremoženjsko škodo naloži, primarno, plačilo zneska v višini 11.050.000 EUR ali, podredno, zneska v višini 1.700.000 EUR ali vsaj, še bolj podredno, zneska, ki ga določita stranki v skladu s pravili, ki jih določi Splošno sodišče, ali vsekakor, primernega zneska, ki ga bo določilo Splošno sodišče;

— vsakega od dodeljenih zneskov poveča za zamudne obresti od 26. novembra 2013 po obrestni meri, ki se mu bo zdela primerna;

— Uniji naloži plačilo stroškov.

24 Sodišče Evropske unije ob intervenciji Komisije Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— primarno, kot neutemeljen zavrne zahtevek za povrnitev zatrjevane premoženjske škode ter kot nedopusten in vsekakor neutemeljen zavrne zahtevek za povrnitev zatrjevane nepremoženjske škode;

— podredno, zahtevek za povrnitev zatrjevane premoženjske škode zavrne kot neutemeljen in tožeči stranki dodeli odškodnino za zatrjevano nepremoženjsko škodo v znesku največ 5000 EUR;

— tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

III. Pravo

A. Dopustnost

25 Sodišče Evropske unije trdi, da tožba ni jasna in natančna glede narave in obsega zatrjevane nepremoženjske škode. Opis nepremoženjske škode naj bi bil namreč precej nejasen in naj bi temeljil na zamenjevanju premoženjske in nepremoženjske škode.

26 Na podlagi člena 21, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije v povezavi s členom 53, prvi odstavek, navedenega statuta in člena 44(1)(c) Poslovnika z dne 2. maja 1991 mora vsaka tožba vsebovati navedbo predmeta spora in kratek povzetek tožbenih razlogov. Ta navedba mora biti dovolj jasna in natančna, da toženi stranki omogoči pripravo obrambe in Splošnemu sodišču, da odloči o tožbi, po potrebi brez drugih podatkov v utemeljitev. Za zagotovitev pravne varnosti in učinkovitega izvajanja sodne oblasti je za dopustnost tožbe potrebno, da bistveni dejanski in pravni elementi, na katerih ta temelji, vsaj na kratko, a dosledno in razumljivo izhajajo iz besedila tožbe. Natančneje, tožba za povrnitev škode, ki jo je domnevno povzročila institucija Unije, mora za izpolnitev teh zahtev vsebovati elemente, ki omogočajo opredelitev ravnanja, ki ga tožeča stranka očita instituciji, razloge, zaradi katerih meni, da obstaja vzročna zveza med tem ravnanjem in škodo, ki naj bi jo utrpela, ter naravo in obseg te škode (glej sodbo z dne 7. oktobra 2015, Accorinti in drugi/ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, točka 53 in navedena sodna praksa).

27 V obravnavanem primeru je treba na prvem mestu poudariti, da so trditve tožeče stranke glede narave nepremoženjske škode, ki jo uveljavlja, res navedene na kratko. Vendar se te trditve zdijo zadostne glede na vsa pojasnila in napotitve, ki so vsebovani v tožbi.

28 Po eni strani tožeča stranka namreč zlasti poudarja, da je „podjetje, ki kotira na borzi, katerega vzpone in padce pozorno spremljajo ne le njegovi zaposleni, temveč tudi tisk, vlagatelji in stranke“. Tožeča stranka pojasnjuje, da je bil njen ugled neupravičeno okrnjen.

29 Po drugi strani tožeča stranka v bistvu trdi, da so dodatna leta negotovosti negativno vplivala na upravljanje, naložbe, privlačnost in strategijo podjetja. Dodaja, da je ta negotovost povzročila tudi osebno nepremoženjsko škodo njenim zaposlenim in njenim vodstvenim delavcem, ki naj bi bili pod velikim pritiskom.

30 Nazadnje, dvoumnost, ki jo navaja Sodišče Evropske unije, kar zadeva povezavo med zatrjevano nepremoženjsko škodo in morebitno premoženjsko škodo, spada pod presojo utemeljenosti zahtevka za povrnitev zatrjevane nepremoženjske škode ter zlasti merila za njeno oceno in povrnitev.

31 Na drugem mestu, kar zadeva obseg zatrjevane nepremoženjske škode, tožeča stranka pravilno poudarja, da nepremoženjske škode, ki jo navaja, po naravi ni mogoče natančno izračunati. Poleg tega opozarja, da je treba za določitev zatrjevane nepremoženjske škode upoštevati okoliščine ter s tem naravo zadeve in zadevnega podjetja. Tožeča stranka nazadnje ocenjuje svojo škodo v skladu z metodo, katere upoštevnost je odvisna od presoje utemeljenosti tožbe.

32 Tožba je tako dovolj jasna in natančna, tožeča stranka pa je predložila dovolj elementov za presojo narave in obsega svoje domnevne nepremoženjske škode. Navedeni elementi so tako Sodišču Evropske unije omogočili pripravo obrambe, Splošnemu sodišču pa omogočajo, da odloči o tej tožbi.

33 Ob upoštevanju navedenega je treba ugovor nedopustnosti, ki ga je vložilo Sodišče Evropske unije, zavrniti.

B. Vsebinska presoja

34 V skladu s členom 340, drugi odstavek, PDEU mora Unija v primeru nepogodbene odgovornosti v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, povrniti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti.

35 V skladu z ustaljeno sodno prakso je iz člena 340, drugi odstavek, PDEU razvidno, da sta vzpostavitev nepogodbene odgovornosti Unije in uveljavljanje pravice do povračila nastale škode odvisna od izpolnitve skupka pogojev, in sicer nezakonitosti ravnanja, ki se očita institucijam, dejanske škode in vzročne zveze med tem ravnanjem in navedeno škodo (sodbi z dne 29. septembra 1982, Oleifici Mediterranei/EGS, 26/81, EU:C:1982:318, točka 16, ter z dne 9. septembra 2008, FIAMM in drugi/Svet in Komisija, C-120/06 P in C-121/06 P, EU:C:2008:476, točka 106).

36 Če eden od teh pogojev ni izpolnjen, je treba tožbo zavrniti v celoti, ne da bi bilo treba preučiti druge pogoje za nepogodbeno odgovornost Unije (sodba z dne 14. oktobra 1999, Atlanta/Evropska skupnost, C-104/97 P, EU:C:1999:498, točka 65; glej v tem smislu tudi sodbo z dne 15. septembra 1994, KYDEP/Svet in Komisija, C-146/91, EU:C:1994:329, točka 81). Poleg tega sodišču Unije teh pogojev ni treba preučiti v nekem vrstnem redu (sodba z dne 18. marca 2010, Trubowest Handel in Makarov/Svet in Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 42; glej v tem smislu tudi sodbo z dne 9. septembra 1999, Lucaccioni/Komisija, C-257/98 P, EU:C:1999:402, točka 13).

37 V obravnavani zadevi tožeča stranka trdi, prvič, da so bile zaradi trajanja postopka v zadevi T-54/06 kršene zahteve v zvezi z upoštevanjem razumnega roka sojenja (v nadaljevanju: razumni rok sojenja). Drugič, trdi, da ji je zaradi te kršitve nastala škoda, ki jo je treba povrniti.

1. Domnevna kršitev razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06

38 Tožeča stranka na prvem mestu navaja, da je Sodišče v sodbi z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771), že odločilo, da je bil pogoj v zvezi z obstojem dovolj resne kršitve pravnega pravila, katerega namen je podelitev pravic posameznikom, izpolnjen, kar zadeva rok sojenja v zadevi T-54/06. Zato naj ne bi bilo treba podrobneje preučiti meril za presojo razumnosti roka sojenja niti njihove uporabe za obravnavani primer.

39 Na drugem mestu tožeča stranka navaja, da je bil rok dveh let in šestih mesecev v zadevi T-54/06 ustrezen rok sojenja, ker je Splošno sodišče mednarodno sodišče, kar naj bi vključevalo določeno zapletenost, zlasti zaradi jezikovne ureditve. Vendar naj v obravnavani zadevi noben element ne bi upravičeval roka sojenja, daljšega od dveh let in šestih mesecev. Ker naj bi torej postopek v zadevi T-54/06 trajal pet let in devet mesecev, naj bi trajal tri leta in tri mesece dlje od razumnega roka sojenja.

40 Sodišče Evropske unije odgovarja, da je treba trditve tožeče stranke zavrniti.

41 Prvič, navaja, da mora v skladu s sodbo z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771), Splošno sodišče odločiti o tožbah, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, in preveriti, ali so izpolnjeni pogoji za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije.

42 Drugič, trditev tožeče stranke, da je trajanje postopka v zadevah, ki se nanašajo na uporabo konkurenčnega prava, razumno le, če ne presega obdobja dveh let in šestih mesecev, naj ne bi imela nobene povezave z resničnostjo postopkov pred Splošnim sodiščem, kakor naj bi bilo razvidno iz povprečnega trajanja postopkov pred navedenim sodiščem, ugotovljenega za obdobje med letoma 2006 in 2015, v tovrstnih zadevah. Prav tako naj bi čas med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka v zadevi T-54/06 le za 16 mesecev presegel povprečno trajanje te faze postopka, ugotovljeno za obdobje med letoma 2007 in 2010 v zadevah, ki so se nanašale na izvajanje konkurenčnega prava.

43 Tretjič in najpomembneje, razumnost roka sojenja naj bi bilo treba presojati glede na posebne okoliščine vsake zadeve in zlasti glede na morebitni obstoj neobičajno dolgega obdobja nedejavnosti. Tako naj bi bilo celotno trajanje postopka in čas med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka v zadevi T-54/06 upravičena z obsežnostjo zadev, ki se nanašajo na uporabo konkurenčnega prava, z okoliščino, da je bilo zoper Odločbo C(2005) 4634 vzporedno vloženih petnajst tožb v šestih različnih jezikih, in z večjezičnim okoljem, v katerem deluje Sodišče Evropske unije. Poleg tega bi bilo treba upoštevati omejeno trajanje mandata sodnikov in dolgotrajno bolezen enega od članov senata, ki mu je bila dodeljena zadeva T-54/06.

44 V zvezi s tem je treba poudariti, da člen 47, drugi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah med drugim določa, da ima „[v]sakdo […] pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče“.

45 Za tako pravico, ki je bila pred začetkom veljavnosti Listine o temeljnih pravicah potrjena kot splošno načelo prava Unije, se je štelo, da se lahko uporablja v okviru sodnega varstva zoper odločitev Komisije (glej sodbo z dne 16. julija 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, točka 178 in navedena sodna praksa).

46 V obravnavani zadevi je iz podrobne preučitve spisa v zadevi T-54/06 razvidno, da – kot je Sodišče pravilno poudarilo v sodbi z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771) – nobena okoliščina navedene zadeve ne more upravičiti dolgotrajnosti približno pet let in devet mesecev trajajočega postopka v navedeni zadevi.

47 Na prvem mestu je treba spomniti, da se je zadeva T-54/06 nanašala na spor v zvezi z obstojem kršitve pravil o konkurenci ter da imata v skladu s sodno prakso temeljna zahteva po pravni varnosti, ki mora biti zagotovljena gospodarskim subjektom, in cilj, da se zagotovi neizkrivljena konkurenca na notranjem trgu, velik pomen ne samo za tožečo stranko in njene konkurente, ampak tudi za tretje osebe, ker je zadevnih oseb veliko in so finančni interesi precejšnji (sodba z dne 16. julija 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, točka 186).

48 Na drugem mestu je treba ugotoviti, da so v zadevi T-54/06 med koncem pisnega dela postopka z vložitvijo duplike Komisije 19. februarja 2007 na eni strani ter začetkom ustnega dela postopka 30. novembra 2010 na drugi strani pretekla približno tri leta in deset mesecev, to je 46 mesecev.

49 V tem obdobju se med drugim opravijo povzetek trditev strank, priprava zadev za obravnavanje, analiza pravnih in dejanskih vprašanj spora ter priprava ustnega dela postopka. Trajanje tega obdobja je zato odvisno zlasti od zapletenosti spora ter ravnanja strank in nastanka postopkovnih dogodkov.

50 Glede zapletenosti spora je treba najprej spomniti, da se je zadeva T-54/06 nanašala na tožbo, ki je bila vložena zoper odločbo Komisije v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU.

51 Kot je razvidno iz spisa v zadevi T-54/06, je stopnja zapletenosti tožb, ki se nanašajo na Komisijino izvajanje konkurenčnega prava, višja kot v drugih vrstah zadev, med drugim zaradi dolžine izpodbijane odločbe, obsega spisa in potrebe po podrobni presoji številnih zapletenih dejstev, ki so pogosto razpršena v času in prostoru.

52 Tako je obdobje 15 mesecev med koncem pisnega in začetkom ustnega dela postopka načeloma ustrezno obdobje za obravnavanje zadev, ki se nanašajo na uporabo konkurenčnega prava, kot je zadeva T-54/06.

53 Dalje, upoštevati je treba okoliščino, da je bilo zoper Odločbo C(2005) 4634 vloženih več tožb.

54 Tožbe, vložene zoper isto odločbo, ki jo je Komisija sprejela na podlagi konkurenčnega prava Unije, namreč načeloma zahtevajo vzporedno obravnavo, tudi kadar te tožbe niso združene. Ta vzporedna obravnava je zlasti upravičena zaradi povezanosti navedenih tožb in potrebe po zagotovitvi doslednosti pri njihovi analizi in odgovoru, ki ga je treba dati nanje.

55 Tako lahko vzporedna obravnava povezanih zadev upravičuje, da se za vsako dodatno povezano zadevo obdobje med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela podaljša za en mesec.

56 V obravnavani zadevi je bilo zoper Odločbo C(2005) 4634 vloženih petnajst tožb. Vendar je ena od tožečih strank odstopila od tožbe zoper navedeno odločbo (sklep z dne 6. julija 2006, Cofira-Sac/Komisija, T-43/06, neobjavljen, EU:T:2006:192). Na podlagi dveh tožb, vloženih zoper Odločbo C(2005) 4634, sta bili izdani sodbi z dne 13. septembra 2010, Trioplast Wittenheim/Komisija (T-26/06, neobjavljena, EU:T:2010:387), in z dne 13. septembra 2010, Trioplast Industrier/Komisija (T-40/06, EU:T:2010:388).

57 V teh okoliščinah je obravnavanje dvanajstih drugih zadev v zvezi s tožbami, vloženimi zoper Odločbo C(2005) 4634, upravičilo podaljšanje postopka v zadevi T-54/06 za 11 mesecev.

58 Zato je bilo obdobje 26 mesecev (15 mesecev plus 11 mesecev) med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka primerno za obravnavo zadeve T-54/06.

59 Nazadnje, stopnja zapletenosti dejanskih, pravnih in postopkovnih elementov v tej zadevi ne upravičuje daljšega trajanja. V zvezi s tem je treba med drugim ugotoviti, da med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka v zadevi T-54/06 postopek ni bil ne prekinjen ne odložen zaradi sprejetja kakršnega koli ukrepa procesnega vodstva s strani Splošnega sodišča.

60 Kar zadeva ravnanje strank in nastanek postopkovnih dogodkov v zadevi T-54/06, tako ravnanje ali nastanek takih dogodkov nista nikakor vplivala na čas, ki je pretekel med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka v zadevi T-54/06.

61 Zato ob upoštevanju okoliščin v zadevi T-54/06 obdobje 46 mesecev, ki je preteklo med koncem pisnega dela postopka in začetkom ustnega dela postopka, kaže na obdobje neupravičene nedejavnosti 20 mesecev v navedeni zadevi.

62 Na tretjem mestu preučitev spisov v zadevi T-54/06 ni razkrila nobene okoliščine, na podlagi katere bi bilo mogoče sklepati o obstoju obdobja neupravičene nedejavnosti med datumom vložitve tožbe in datumom vložitve duplike na eni strani ter med začetkom ustnega dela postopka in razglasitvijo sodbe z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), na drugi.

63 Iz tega sledi, da je bil s postopkom v zadevi T-54/06, ki se je končal z razglasitvijo sodbe z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), kršen člen 47, drugi odstavek, Listine o temeljnih pravicah, ker je postopek za 20 mesecev presegel razumni rok sojenja, kar pomeni dovolj resno kršitev pravnega pravila Unije, katerega cilj je podeliti pravice posameznikom.

2. Zatrjevana škoda in vzročna zveza

64 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora biti škoda, katere povrnitev se zahteva v okviru tožbe za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Unije, dejanska in gotova, kar mora dokazati tožeča stranka (glej sodbo z dne 9. novembra 2006, Agraz in drugi/Komisija, C-243/05 P, EU:C:2006:708, točka 27 in navedena sodna praksa). Ta mora predložiti prepričljive dokaze o obstoju in obsegu škode, ki jo zatrjuje (glej sodbo z dne 16. septembra 1997, Blackspur DIY in drugi/Svet in Komisija, C-362/95 P, EU:C:1997:401, točka 31 in navedena sodna praksa).

65 V skladu z ustaljeno sodno prakso mora za to, da je podana vzročna zveza, ki jo zahteva člen 340, drugi odstavek, PDEU, obstajati dovolj neposredna zveza med ravnanjem institucij in škodo (sodbi z dne 18. marca 2010, Trubowest Handel in Makarov/Svet in Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 53, ter z dne 14. decembra 2005, Beamglow/Parlament in drugi, T-383/00, EU:T:2005:453, točka 193; glej v tem smislu tudi sodbo z dne 4. oktobra 1979, Dumortier in drugi/Svet, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 in 45/79, EU:C:1979:223, točka 21). Tožeča stranka mora predložiti dokaz o obstoju vzročne zveze med očitanim ravnanjem in zatrjevano škodo (glej sodbo z dne 30. septembra 1998, Coldiretti in drugi/Svet in Komisija, T-149/96, EU:T:1998:228, točka 101 in navedena sodna praksa).

66 V obravnavani zadevi tožeča stranka trdi, da sta ji bili zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 povzročeni premoženjska in nepremoženjska škoda.

a) Zatrjevana premoženjska škoda in vzročna zveza

67 Tožeča stranka trdi, da ji je bila povzročena premoženjska škoda, in sicer zaradi dodatnih finančnih stroškov, ki jih je morala nositi v obdobju med 26. avgustom 2010, to je datumom, ko bi moralo Sodišče izreči svojo sodbo, in 26. novembrom 2013, to je datumom, ko je Sodišče dejansko razglasilo sodbo v zadevi Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771). Navedeni stroški naj bi znašali 2.308.463,98 EUR. Ta znesek naj bi se izračunal po naslednji metodi. Najprej naj bi bilo treba po eni strani sešteti stroške bančne garancije, ki jo je pridobila, da ji ne bi bilo treba takoj plačati zneska

globe, ki ji je bila naložena z Odločbo C(2005) 4634 (v nadaljevanju: stroški bančne garancije), in po drugi strani obresti, plačane na znesek globe (v nadaljevanju: obresti na znesek globe). Nato naj bi bilo treba od rezultata tega seštevka odšteti stroške, ki bi jih morala nositi tožeča stranka, če bi morala globo plačati 26. avgusta 2010.

68 Sodišče Evropske unije na prvem mestu trdi, da med premoženjsko škodo, povezano s stroški bančne garancije in obrestmi na znesek globe na eni strani in kršitvijo razumnega roka sojenja na drugi strani ni dovolj neposredne vzročne zveze. Najprej, ta premoženjska škoda naj bi bila namreč posledica lastne odločitve tožeče stranke. Poleg tega naj vzročne zveze ne bi bilo mogoče dokazati le na podlagi ugotovitve, da tožeči stranki, če razumni rok sojenja ne bi bil prekoračen, ne bi bilo treba plačati stroškov bančne garancije in obresti na znesek globe za obdobje, ki ustreza tej prekoračitvi.

69 Na drugem mestu naj obresti, ki jih je morala plačati tožeča stranka, ne bi bilo mogoče opredeliti kot škodo. Te obresti naj bi bile namreč nadomestilo za to, da Komisija ni mogla razpolagati z zneskom, s katerim je imela pravico razpolagati, tožeča stranka pa naj bi se neupravičeno obogatila, če bi ji bila dodeljena odškodnina v znesku, enakovrednem tem obrestim. Sodišče Evropske unije podredno trdi, da preglednice iz priloge k tožbi ne dokazujejo premoženjske škode, ki naj bi bila povzročena tožeči stranki. Pojasnjuje, da premoženjske škode in njenega obsega ni mogoče določiti preprosto po pravičnosti.

1) Uvodne ugotovitve

70 Poudariti je treba, da je člen 2 Odločbe C(2005) 4634 določal, da je treba globe, naložene s to odločbo, plačati v treh mesecih od uradnega obvestila o tej odločbi. Na podlagi člena 86 Uredbe Komisije (ES, Euratom) št. 2342/2002 z dne 23. decembra 2002 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 4, str. 145), je člen 2 te odločbe določal, da bodo ob izteku trimesečnega roka obresti samodejno dolgovane po obrestni meri, ki jo Evropska centralna banka (ECB) uporablja v svojih operacijah glavnega refinanciranja prvi dan meseca, v katerem je bila ta odločba sprejeta, povečani za tri in pol odstotne točke, to je po obrestni meri 5,56 %.

71 V skladu s členom 299, prvi odstavek, PDEU je bila Odločba C(2005) 4634 izvršilni naslov, ker je v členu 2 tožeči stranki nalagala denarno obveznost. Poleg tega vložitev ničnostne tožbe zoper to odločbo na podlagi člena 263 PDEU ni zadržala izvršljivosti navedene odločbe, ker tožbe, vložene pri Sodišču Evropske unije, v skladu s členom 278 PDEU nimajo odložilnega učinka.

72 Komisija je z dopisom z dne 13. decembra 2005 tožeči stranki vročila Odločbo C(2005) 4634. Ob tem je opozorila, da – če bi tožeča stranka začela postopek pred Splošnim sodiščem ali Sodiščem – ne bo sprejela nobenega ukrepa za izterjavo, dokler v zadevi ne bo odločeno, če bosta pred iztekom roka za plačilo izpolnjena dva pogoja. Na podlagi člena 86(5) Uredbe št. 2342/2002 sta bila zadevna pogoja ta: prvič, na terjatev Komisije so morale od izteka roka za plačilo teči obresti po obrestni meri 3,56 %, in drugič, pred iztekom roka za plačilo je bilo treba zagotoviti bančno garancijo, ki je bila sprejemljiva za Komisijo ter je pokrivala hkrati dolg in obresti oziroma povečanja dolga.

73 Tožeča stranka se je odločila, da ne bo takoj plačala globe, ki ji je bila naložena, in da bo zagotovila bančno garancijo, in sicer proti plačilu obresti po obrestni meri 3,56 %.

74 Z vidika teh ugotovitev je treba preučiti zatrjevano premoženjsko škodo ter vzročno zvezo med to škodo in kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06.

2) Plačilo obresti na znesek globe

75 Na prvem mestu je treba ugotoviti, da je bil zaradi uporabe člena 299, prvi odstavek, PDEU v povezavi s členom 278 PDEU, omenjene zgoraj v točki 71, znesek globe, naložene z Odločbo C(2005) 4634, dolgovan Komisiji kljub vložitvi ničnostne tožbe zoper navedeno odločbo. Tako je treba obresti na znesek globe po obrestni meri 3,56 % opredeliti kot zamudne obresti.

76 Na drugem mestu je treba navesti, da tožeča stranka med trajanjem postopka v zadevi T-54/06 ni plačala niti zneska globe niti zamudnih obresti. Tako je tožeča stranka med postopkom v navedeni zadevi razpolagala z zneskom, ki je ustrezal znesku te globe, povečanemu za zamudne obresti.

77 Tožeča stranka pa ni predložila dokazov, s katerimi bi bilo mogoče dokazati, da je bil v obdobju, ki ustreza prekoračenemu razumnemu roku sojenja v zadevi T-54/06, znesek zamudnih obresti, ki so bile pozneje plačane Komisiji, višji od ugodnosti, ki jo je lahko imela zaradi razpolaganja z zneskom, enakim znesku globe, povečanemu za zamudne obresti. Drugače povedano, tožeča stranka ni dokazala, da so obresti na znesek globe, ki so tekle v obdobju, ki ustreza času, za kolikor je bil prekoračen razumni rok sojenja, višje od ugodnosti, ki jo je lahko imela zaradi neplačila globe, povečane za obresti, ki so zapadle na datum, ko je bil razumni rok sojenja kršen, in obresti, ki so zapadle v času, ko se je ta kršitev nadaljevala.

78 Te presoje ne izpodbije metoda izračuna, ki jo je predlagala tožeča stranka, po kateri naj bi se od zneska zatrjevane škode odšteli stroški financiranja, ki bi jih morala zaradi financiranja s strani banke nositi, če bi morala globo plačati 26. avgusta 2010.

79 Tožeča stranka namreč nikjer v tožbi ne trdi niti *a fortiori* ne dokaže, da bi za plačilo zneska globe, naložene v Odločbi C(2005) 4634, potrebovala financiranje tretje strani.

80 Glede na zgoraj navedeno ni dokazano, da je tožeča stranka v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06, utrpela dejansko in gotovo škodo, povezano s plačilom zamudnih obresti na znesek neplačane globe. Zahtevek za povrnitev tako povzročene domnevne škode je torej treba zavrniti, ne da bi bilo treba presojati obstoj navedene vzročne zveze.

3) Plačilo stroškov bančne garancije

81 Na prvem mestu, v zvezi s škodo iz spisa izhaja, da je tožeča stranka zagotovila bančno garancijo in da je med postopkom v zadevi T-54/06 stroške bančne garancije plačevala v obliki četrtletnih provizij.

82 Iz tega sledi, da je tožeča stranka dokazala, da ji je bila zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06, povzročena dejanska in gotova škoda.

83 Na drugem mestu, v zvezi z vzročno zvezo je treba na eni strani navesti, da če trajanje postopka v zadevi T-54/06 ne bi prekoračilo razumnega roka sojenja, tožeči stranki ne bi bilo treba plačati stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza tej prekoračitvi.

84 Tako obstaja vzročna zveza med kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in nastankom škode, ki jo je imela tožeča stranka, ker je plačala stroške bančne garancije v obdobju, ki ustreza času, za kolikor je bil razumni rok sojenja prekoračen.

85 Na drugi strani je treba poudariti, da mora biti očitano ravnanje odločilni vzrok za škodo (sklep z dne 31. marca 2011, Mauerhofer/Komisija, C-433/10 P, neobjavljen, EU:C:2011:204, točka 127, ter sodba z dne 10. maja 2006, Galileo International Technology in drugi/Komisija, T-279/03, EU:T:2006:121, točka 130; glej v tem smislu tudi sodbo z dne 18. marca 2010, Trubowest Handel in Makarov/Svet in

Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 61). Drugače povedano, tudi ob morebitnem prispevku institucij k škodi, za katero se zahteva odškodnina, je ta prispevek lahko preveč oddaljen zaradi odgovornosti drugih oseb, med drugim tožeče stranke (sodba z dne 18. marca 2010, Trubowest Handel in Makarov/Svet in Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 59, ter sklep z dne 31. marca 2011, Mauerhofer/Komisija, C-433/10 P, neobjavljen, EU:C:2011:204, točka 132).

86 Poleg tega je bilo že odločeno, da zatrjevana škoda, ki zajema stroške bančne garancije, ki so nastali družbi, kaznovani z odločbo Komisije, ki jo je Splošno sodišče pozneje razglasilo za nično, ne izhaja neposredno iz nezakonitosti te odločbe, ker je ta škoda rezultat odločitve te družbe, da zagotovi bančno garancijo, da ne bi izpolnila obveznosti za plačilo globe v roku, ki je določen v sporni odločbi (glej v tem smislu sodbo z dne 21. aprila 2005, Holcim (Deutschland)/Komisija, T-28/03, EU:T:2005:139, točka 123, in sklep z dne 12. decembra 2007, Atlantic Container Line in drugi/Komisija, T-113/04, neobjavljen, EU:T:2007:377, točka 38).

87 Vendar je treba v obravnavani zadevi navesti, prvič, da kršitev razumnega roka sojenja, ko je tožeča stranka 22. februarja 2006 vložila tožbo v zadevi T-54/06 in ko je zagotovila bančno garancijo, ni bila predvidljiva. Poleg tega je tožeča stranka lahko upravičeno pričakovala, da bo navedena tožba obravnavana v razumnem roku.

88 Drugič, do prekoračitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 je prišlo po prvotni odločitvi tožeče stranke, da zagotovi bančno garancijo.

89 Tako se dejansko stanje v obravnavani zadevi bistveno razlikuje od dejanskega stanja, ki je bilo ugotovljeno v sodbi z dne 21. aprila 2005, Holcim (Deutschland)/Komisija (T-28/03, EU:T:2005:139), in sklepu z dne 12. decembra 2007, Atlantic Container Line in drugi/Komisija, (T-113/04, neobjavljen, EU:T:2007:377), omenjenima zgoraj v točki 86. Zveza med prekoračitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in plačilom stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza tej prekoračitvi, torej v nasprotju s trditvijo Sodišča Evropske unije ni mogla biti prekinjena zaradi prvotne odločitve tožeče stranke, da ne bo takoj plačala globe, naložene z Odločbo C(2005) 4634, in da bo zagotovila bančno garancijo.

90 Iz tega sledi, da obstaja dovolj neposredna vzročna zveza med kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in izgubo, ki je bila povzročena tožeči stranki zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi tega roka.

91 Na tretjem mestu tožeča stranka trdi, da ji je bila povzročena premoženjska škoda, in sicer zaradi dodatnih finančnih stroškov, ki jih je morala nositi v obdobju med 26. avgustom 2010 in 26. novembrom 2013, to je datumom, ko je Sodišče razglasilo sodbo v zadevi Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771) (glej točko 67 zgoraj).

92 V zvezi s tem je treba najprej navesti, da se tožeča stranka v tožbi sklicuje na kršitev razumnega roka sojenja le v zadevi T-54/06. Torej se ne sklicuje na kršitev razumnega roka sojenja zaradi skupnega trajanja postopka v zadevi T-54/06 skupaj z zadevo, v kateri je bila izdana sodba z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771).

93 V obravnavani zadevi je bilo torej ugotovljeno le, da je bil s postopkom v zadevi T-54/06 kršen razumni rok sojenja (glej točko 63 zgoraj).

94 Dalje, kršitev razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 se je končala z razglasitvijo sodbe z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667).

95 Tako je tožeča stranka od 16. novembra 2011 lahko ugotovila obstoj kršitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in škodo, ki jo je utrpela zaradi plačila stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi navedenega roka.

96 Tožeča stranka je poleg tega v pritožbi, ki jo je vložila 26. januarja 2012 zoper sodbo z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), navedla, da je imelo predolgo trajanje postopka v zadevi T-54/06 zanjo hude posledice, in v zvezi s tem predlagala znižanje globe, ki ji je bila naložena.

97 Nazadnje, Odločba C(2005) 4634, s katero je bila tožeči stranki naložena globa, je postala pravnomočna šele 26. novembra 2013 in možnost, ki jo je ponudila Komisija glede zagotovitve bančne garancije, se je iztekla tega dne, ker se je tožeča stranka odločila vložiti pritožbo zoper sodbo z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667).

98 Iz tega sledi, da plačilo stroškov bančne garancije po razglasitvi sodbe z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), s katero je prenehala kršitev razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06, nima dovolj neposredne vzročne zveze s to kršitvijo, ker je plačilo takih stroškov posledica osebne in samostojne odločitve tožeče stranke, sprejete po navedeni kršitvi, da ne bo plačala globe, da ne bo predlagala odloga izvršitve Odločbe C(2005) 4634 in da bo vložila pritožbo zoper zgoraj navedeno sodbo.

99 Iz vsega navedenega izhaja, da obstaja dovolj neposredna vzročna zveza med kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 na eni strani ter škodo, ki jo je tožeča stranka utrpela pred razglasitvijo sodbe z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667), in ki zajema plačilo stroškov bančne garancije v obdobju, ki ustreza prekoračitvi tega razumnega roka, na drugi.

4) Ocena nastale premoženjske škode

100 Na prvem mestu je treba spomniti, da je trajanje postopka v zadevi T-54/06 za 20 mesecev preseglo razumni rok sojenja v tej zadevi (glej točko 63 zgoraj).

101 Na drugem mestu tožeča stranka v tožbi po eni strani pojasnjuje, da premoženjska škoda, ki jo je utrpela, zajema „dodatne finančne stroške, ki jih je morala nositi v zadevnem obdobju, to je v obdobju od 26. avgusta 2010 do 26. novembra 2013“ (glej točko 67 zgoraj). Poleg tega je v utemeljitev svojega odškodninskega zahtevka predložila podatke o stroških bančne garancije, ki jih je plačala v tem obdobju.

102 Tako z vidika obrazložitve tožbe odškodninski zahtevek, ki ga je tožeča stranka podala v okviru prvega predloga, ustreza stroškom, nastalim od 26. avgusta 2010.

103 Iz pravil, ki urejajo postopek pred sodišči Unije, zlasti iz člena 21 Statuta Sodišča Evropske unije in člena 44(1) Poslovnika z dne 2. maja 1991, pa izhaja, da spor načeloma določijo in opredelijo stranke in da sodišče Unije ne sme odločati *ultra petita* (sodbi z dne 10. decembra 2013, Komisija/Irska in drugi, C-272/12 P, EU:C:2013:812, točka 27, ter z dne 3. julija 2014, Electrabel/Komisija, C-84/13 P, neobjavljena, EU:C:2014:2040, točka 49).

104 Splošno sodišče se tako ne more oddaljiti od predloga tožeče stranke in po uradni dolžnosti odločiti, da se povrne škoda, nastala pred 26. avgustom 2010, to je škoda, nastala v obdobju, ki se kronološko razlikuje od obdobja, za katero trdi, da ji je bila v njem povzročena škoda.

105 Po drugi strani stroški bančne garancije, ki jih je tožeča stranka plačala po 16. novembru 2011, nimajo dovolj neposredne vzročne zveze s kršitvijo razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 (glej točko 98 zgoraj).

106 Zato v obravnavani zadevi škoda, ki se lahko povrne, ustreza stroškom bančne garancije, ki jih je tožeča stranka plačala med 26. avgustom 2010 in 16. novembrom 2011.

107 Na tretjem mestu je iz listin, ki jih je predložila tožeča stranka, razvidno, da so se stroški bančne garancije plačevali na četrtletni ravni. Iz navedenih listin je tudi razvidno, da je tožeča stranka med 26. avgustom 2010 in 31. decembrom 2011 plačala te stroške bančne garancije:

Obdobje	Stroški (EUR)
26. 8. 2010–31. 12. 2010	175.709,87
31. 12. 2010–14. 3. 2011	81.382,15
14. 3. 2011–31. 3. 2011	18.983,87
31. 3. 2011–30. 6. 2011	102.533,99
30. 6. 2011–30. 9. 2011	104.603,82
30. 9. 2011–31. 12. 2011	105.555,48
Skupaj	588.769,18

108 Iz tega sledi, da so stroški bančne garancije, ki jih je tožeča stranka plačala med 26. avgustom 2010 in 16. novembrom 2011, znašali 588.769,18 EUR.

109 Ob upoštevanju navedenega je treba tožeči stranki dodeliti odškodnino v višini 588.769,18 EUR za povrnitev premoženjske škode, ki ji je nastala zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 in ki zajema plačilo dodatnih stroškov bančne garancije.

b) Zatrjevana nepremoženjska škoda in vzročna zveza

110 Tožeča stranka na prvem mestu navaja, da v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice obstaja trdna, čeprav ovrgljiva predpostavka, da predolgo trajanje postopka povzroči nepremoženjsko škodo. Poleg tega naj bi bila tožeča stranka „podjetje, ki kotira na borzi, katerega vzpone in padce pozorno spremljajo ne le njegovi zaposleni, temveč tudi tisk, vlagatelji in stranke“. Zato naj bi bil ugled tožeče stranke neupravičeno okrnjen. Nazadnje, dodatna leta negotovosti naj bi negativno vplivala na upravljanje, naložbe, privlačnost in strategijo podjetja. Poleg tega naj bi dolgotrajna negotovost povzročila tudi osebno nepremoženjsko škodo zaposlenim in vodstvenim delavcem tožeče stranke.

111 Na drugem mestu tožeča stranka poudarja, da je težko natančno oceniti zatrjevano nepremoženjsko škodo zaradi narave te škode. Vendar je Evropsko sodišče za človekove pravice poudarilo pomembnost podobnih zadev pri presoji škode. Tako naj bi bile najboljša referenca za presojo nepremoženjske škode, povzročene v obravnavanem primeru, zadeve, v katerih sta Splošno sodišče ali Sodišče ugotovila kršitev razumnega roka in zaradi „pravičnega zadoščenja“ znižala globo, naloženo z odločbo Komisije zaradi kršitve pravil Unije o konkurenci.

112 Tožeča stranka v teh okoliščinah primarno predlaga povrnitev zneska 11.050.000 EUR za obdobje od 26. avgusta 2010 do 26. novembra 2013, kar ustreza uporabi 10-odstotne obrestne mere na leto zamude za znesek globe, ki ji je bila naložena z Odločbo C(2005) 4634. Podredno predlaga povrnitev zneska 1.700.000 EUR, kar ustreza 5 % zneska globe, ki ji je bila naložena z Odločbo C(2005) 4634. Še bolj podredno predlaga povrnitev zneska, ki ga določita stranki v skladu s pravili, ki jih določi Splošno sodišče, ali, še bolj podredno, primernega zneska, ki ga določi Splošno sodišče.

113 Sodišče Evropske unije na prvem mestu odgovarja, da tožeča stranka ni dokazala nepremoženjske škode. Opozarja, da mora tožeča stranka predložiti dokaz za škodo, ki jo zatrjuje. Zatrjevana škoda pa naj bi bila opisana zelo nejasno, poleg tega naj bi temeljila na zamenjevanju nepremoženjske in premoženjske škode ter naj ne bi bila podprta niti z najmanjšim dokazom. Tožeča stranka naj bi poleg tega zahtevala kaznovalno odškodnino.

114 Na drugem mestu in podredno Sodišče Evropske unije navaja, da tožeča stranka ni dokazala vzročne zveze med zatrjevano nepremoženjsko škodo in domnevnim neupoštevanjem razumnega roka sojenja. Zatrjevana nepremoženjska škoda naj bi namreč izhajala izključno iz kršitve konkurenčnih pravil, ki naj bi jo storila tožeča stranka. Domnevni nerazumni rok sojenja naj ne bi poslabšal nepremoženjskih posledic ugotovitve kršitve, do katere je prišla Komisija, ker naj bi Splošno sodišče potrdilo to ugotovitev kršitve in znesek naložene globe.

115 Na tretjem mestu in še bolj podredno Sodišče Evropske unije navaja, da bi bilo treba popravljivo nepremoženjsko škodo oceniti na največ 5000 EUR.

116 Presoditi je treba, prvič, nepremoženjsko škodo, ki je domnevno nastala vodstvenim delavcem in zaposlenim tožeče stranke, in drugič, nepremoženjsko škodo, ki je domnevno nastala tožeči stranki.

1) Nepremoženjska škoda, ki je domnevno nastala vodstvenim delavcem in zaposlenim tožeče stranke

117 Navesti je treba, da se tožbeni predlogi nanašajo le na lastne interese tožeče stranke, in ne na osebne interese njenih vodstvenih delavcev ali zaposlenih. Poleg tega tožeča stranka ne navaja ne prenosa pravic ne izrecnega pooblastila, ki bi jo pooblaščalo za vložitev odškodninskega zahtevka v zvezi s škodo, ki je nastala njenim vodstvenim delavcem in zaposlenim.

118 Tako je treba zahtevek za povrnitev nepremoženjske škode, ki je nastala vodstvenim delavcem in zaposlenim tožeče stranke, zavreči kot nedopusten, ker iz spisa ni razvidno, da so navedeni vodstveni delavci in zaposleni tožečo stranko pooblastili, da vloži odškodninsko tožbo v njihovem imenu (glej v tem smislu sklep z dne 12. maja 2010, CPEM/Komisija, C-350/09 P, neobjavljen, EU:C:2010:267, točka 61, in sodbo z dne 30. junija 2009, CPEM/Komisija, T-444/07, EU:T:2009:227, točki 39 in 40).

119 Vsekakor škoda, ki je nastala vodstvenim delavcem in zaposlenim tožeče stranke, ni dokazana. Po eni strani namreč tožeča stranka navaja le trditve in ni predložila nobenega konkretnega elementa, ki bi dokazoval tesnobo in skrbi, ki naj bi jih čutili njeni vodstveni delavci in zaposleni zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06. Po drugi strani tožeča stranka ni dokazala, da je bila njenim vodstvenim delavcem in zaposlenim povzročena osebna in neposredna škoda, ločena od škode, ki naj bi nastala njej osebno.

120 Zato je treba zahtevek za povrnitev nepremoženjske škode, ki je domnevno nastala vodstvenim delavcem in zaposlenim tožeče stranke, zavreči kot nedopusten in vsekakor zavrniti kot neutemeljen.

2) Nepremoženjska škoda, ki je domnevno nastala tožeči stranki

121 Iz sodne prakse izhaja, da če tožeča stranka ne navede nobenega elementa za dokaz in določitev obsega svoje nepremoženjske škode, mora vsaj dokazati, da je bilo očitano ravnanje tako, da ji je povzročilo tako škodo (glej v tem smislu sodbe z dne 16. julija 2009, SELEX Sistemi Integrati/Komisija, C-481/07 P, neobjavljena, EU:C:2009:461, točka 38; z dne 28. januarja 1999, BAI/Komisija, T-230/95, EU:T:1999:11, točka 39, in z dne 16. oktobra 2014, Evropaïki Dynamiki/Komisija, T-297/12, neobjavljena, EU:T:2014:888, točke 31, 46 in 63).

122 Na prvem mestu, treba je spomniti, da se tožeča stranka sklicuje na škodovanje svojemu ugledu, zlasti v razmerju do vlagateljev in svojih strank.

123 Vendar trditve tožeče stranke niso podprte z dokazi, da bi lahko kršitev razumnega roka sojenja zaradi svoje resnosti vplivala na njen ugled, zaradi česar naj vpliv na njen ugled ne bi izhajal le iz sprejetja Odločbe C(2005) 4634.

124 V teh okoliščinah tožeča stranka ni dokazala, da je kršitev razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 taka, da škoduje njenemu ugledu.

125 Vsekakor pa bi v obravnavani zadevi ugotovitev kršitve razumnega roka sojenja, opravljena zgoraj v točki 63, glede na predmet in težo te kršitve zadostovala za nadomestilo škode, povzročene s škodovanjem ugledu, ki ga zatrjuje tožeča stranka.

126 Na drugem mestu, okoliščina, da je bila tožeča stranka v negotovosti, zlasti glede uspeha svoje tožbe zoper Odločbo C(2005) 4634, je del vsakega sodnega postopka. Poleg tega se je tožeča stranka nujno zavedala, da je zadeva T-54/06 precej zapletena ter da ta zapletenost izhaja po eni strani iz števila vzporednih tožb, ki so bile pri Splošnem sodišču zaporedoma vložene zoper Odločbo C(2005) 4634 v različnih jezikih postopka, po drugi strani pa iz nujnosti, da to sodišče temeljito preuči obsežne spise, in zlasti nujnosti, da se ugotovi dejansko stanje in vsebinsko preuči spor.

127 Vendar je pet let in devet mesecev trajajoč postopek v zadevi T-54/06 presegel trajanje, ki ga je tožeča stranka lahko predvidela, zlasti ko je vložila tožbo. Poleg tega v postopku v zadevi T-54/06 izstopa obdobje treh let in desetih mesecev, ki so pretekli od konca pisnega dela postopka do začetka ustnega dela postopka. To obdobje nikakor ni upravičeno s sprejetjem ukrepov procesnega vodstva, pripravljalnih ukrepov ali nastankom postopkovnih dogodkov. Nazadnje, tožeča stranka s svojim ravnanjem ni nikakor prispevala k ugotovljenemu roku sojenja. Nasprotno, tožeča stranka je Splošno sodišče najmanj dvakrat opozorila na svoje čakanje in predlagala nujno obravnavo zadeve T-54/06.

128 V teh okoliščinah je neupoštevanje razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 pri tožeči stranki lahko povzročilo negotovost, ki je bila večja od negotovosti, ki jo običajno vzbuja sodni postopek. Ta dolgotrajna negotovost je nujno vplivala na načrtovanje potrebnih odločitev in upravljanje te družbe ter zato pomeni nepremoženjsko škodo.

129 Na tretjem mestu, v okoliščinah obravnavane zadeve nepremoženjska škoda, ki je tožeči stranki nastala zaradi dolgotrajne negotovosti, ki ji je bila povzročena, ni v celoti povrnjena z ugotovitvijo kršitve razumnega roka sojenja.

130 V zvezi s tem je treba, prvič, navesti, da je namen odškodnine, ki jo zahteva tožeča stranka in ki je navedena v točki 112 zgoraj, povrnitev več vrst nepremoženjske škode, zlasti posega v ugled, ki ni dokazan in za katerega je vsekakor ustrezno nadomestilo ugotovitev kršitve razumnega roka sojenja (glej točke od 122 do 125 zgoraj).

131 Drugič, Sodišče je odločilo, da sodišče Unije ob upoštevanju nujnosti zagotovitve spoštovanja konkurenčnega prava Unije tožeči stranki ne more zgolj zaradi kršitve razumnega roka sojenja dovoliti, da ponovno načne vprašanje utemeljenosti ali višine globe, ob tem da so bili vsi pritožbeni razlogi, ki jih je navedla zoper ugotovitve v zvezi s tem zneskom globe ali ravnanjem, zaradi katerega je ta globa naložena, zavrnjeni (sodba z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija, C-50/12 P, EU:C:2013:771, točka 87; glej v tem smislu tudi sodbi z dne 16. julija 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija, C-385/07 P, EU:C:2009:456, točka 194, in z dne 8. maja 2014, Bolloré/Komisija, C-414/12 P, neobjavljena, EU:C:2014:301, točka 105).

132 Iz tega sledi, da nespoštovanje razumnega roka sojenja v okviru presoje sodnega pravnega sredstva, vloženega zoper odločbo Komisije, s katero je bila podjetju naložena globa zaradi kršitve pravil o konkurenci prava Unije, ne more privesti do popolne ali delne razveljavitve globe, naložene s to odločbo (sodbi z dne 26. novembra 2013, Groupe Gascogne/Komisija, C-58/12 P, EU:C:2013:770,

točka 78, in z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija, C-50/12 P, EU:C:2013:771, točka 88; glej v tem smislu tudi sodbo z dne 8. maja 2014, Bolloré/Komisija, C-414/12 P, neobjavljena, EU:C:2014:301, točka 107).

133 Vendar bi bila posledica metode izračuna odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki je bila povzročena zaradi neupoštevanja razumnega roka sojenja, pri kateri bi se, kakor predlaga tožeča stranka, za znesek globe, ki jo je naložila Komisija, uporabil določen odstotek, ta, da bi se podvomilo v navedeno globo, čeprav ni dokazano, da je neupoštevanje razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 vplivalo na znesek te globe.

134 Zahtevke tožeče stranke za povrnitev zatrjevane nepremoženjske škode z znižanjem zneska globe, naložene z Odločbo C(2005) 4634, je torej treba zavrniti.

135 Tretjič, ob upoštevanju presoj v točkah od 126 do 134 zgoraj ter zlasti teže neupoštevanja razumnega roka sojenja, ravnanja tožeče stranke in čakanja, ki ga je izkazala med postopkom, nujnosti, da se zagotovi upoštevanje pravil o konkurenci Unije, in učinkovitosti te tožbe je treba odločiti *ex aequo et bono*, da je odškodnina v višini 6000 EUR, dodeljena tožeči stranki, primerna odškodnina za škodo, ki ji je bila povzročena zaradi dolgotrajne negotovosti, ki jo je čutila med trajanjem postopka v zadevi T-54/06.

c) Obresti

136 Tožeča stranka s tretjim tožbenim predlogom Splošnemu sodišču predlaga, naj znesku odškodnine, ki bi ji ga lahko dodelilo, prišteje zamudne obresti, ki naj bi začele teči od 26. novembra 2013.

137 Iz sodne prakse izhaja, da obveznost plačila zamudnih obresti načeloma nastane s sodbo, s katero se ugotovi obveznost povrnitve škode (glej v tem smislu sodbo z dne 26. junija 1990, Sofrimport/Komisija, C-152/88, EU:C:1990:259, točka 32 in navedena sodna praksa).

138 Za določitev stopnje zamudnih obresti je primerno upoštevati člen 83(2)(b) in člen 111(4)(a) Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 1268/2012 z dne 29. oktobra 2012 o pravilih uporabe Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (UL 2012, L 362, str. 1). Na podlagi teh določb je obrestna mera za terjatve, ki niso poplačane v roku, obrestna mera, ki jo ECB uporablja v svojih operacijah glavnega refinanciranja, objavljena v seriji C Uradnega lista Evropske unije, in ki velja prvi koledarski dan meseca, v katerem terjatev zapade v plačilo, povečana za tri in pol odstotne točke.

139 V obravnavanem primeru je treba odškodnini iz točk 109 in 135 zgoraj povečati za zamudne obresti od datuma razglasitve te sodbe do celotnega plačila.

140 Obrestna mera zamudnih obresti bo tista, ki jo ECB določi za svoje operacije glavnega refinanciranja, povečana za tri in pol odstotne točke.

d) Ugotovitev glede odškodnine in obresti

141 Ob upoštevanju vsega navedenega je treba tej tožbi ugoditi v delu, ki se nanaša na povrnitev škode, ki je tožeči stranki nastala zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06.

142 Odškodnina, ki je tožeči stranki dolgovana za povrnitev škode, ki ji je nastala zaradi plačila dodatnih stroškov bančne garancije, znaša 588.769,18 EUR.

143 Odškodnina, ki je tožeči stranki dolgovana za povrnitev njene nepremoženjske škode, znaša 6000 EUR.

144 Zneska odškodnin iz točk 142 in 143 zgoraj bosta povečana za zamudne obresti v skladu s točkama 139 in 140 zgoraj.

145 V preostalem delu se tožba zavrne.

IV. Stroški

146 V skladu s členom 134(1) Poslovnika se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Splošno sodišče pa je s sklepom z dne 6. januarja 2015, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, neobjavljen, EU:T:2015:2), zavrnilo ugovor nedopustnosti, ki ga je vložilo Sodišče Evropske unije, in pridržalo odločitev o stroških. Zato je treba Uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, naložiti, da poleg svojih stroškov nosi stroške, ki so nastali tožeči stranki in so povezani z ugovorom nedopustnosti, v zvezi s katerim je bil izdan sklep z dne 6. januarja 2015, Kendrion/Evropska unija T-479/14, neobjavljen, EU:T:2015:2).

147 V skladu s členom 134(3) Poslovnika vsaka stranka nosi svoje stroške, če vsaka uspe samo deloma. Vendar lahko Splošno sodišče, če se zdi to glede na okoliščine v zadevi upravičeno, odloči, da ena stranka poleg svojih stroškov nosi tudi del stroškov druge stranke.

148 V obravnavani zadevi je tožeča stranka s svojimi vsebinskimi predlogi uspela deloma. Vendar večinoma ni uspela glede svojega odškodninskega zahtevka. V teh okoliščinah in ob upoštevanju vseh okoliščin zadeve je treba odločiti, da vsaka stranka nosi svoje stroške.

149 V skladu s členom 138(1) Poslovnika države članice in institucije, ki so intervenirale v postopku, nosijo svoje stroške. Torej je treba odločiti, da Komisija nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji razširjeni senat)

razsodilo:

1. **Evropski uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, se naloži, naj družbi Kendrion NV plača odškodnino v višini 588.769,18 EUR za povrnitev premoženjske škode, ki je bila tej družbi povzročena zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. novembra 2011, Kendrion/Komisija (T-54/06, neobjavljena, EU:T:2011:667).**

2. **Uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, se naloži, naj družbi Kendrion plača odškodnino v višini 6000 EUR za povrnitev nepremoženjske škode, ki je bila tej družbi povzročena zaradi kršitve razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06.**

3. **Odškodnini iz točk 1 in 2 zgoraj se povečata za zamudne obresti od razglasitve te sodbe dalje do popolnega plačila po obrestni meri, ki jo Evropska centralna banka (ECB) določi za svoje operacije glavnega refinanciranja, povečani za tri in pol odstotne točke.**

4. **V preostalem delu se tožba zavrne.**

5. **Uniji, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, se naloži, naj poleg svojih stroškov nosi stroške, ki so nastali družbi Kendrion in so povezani z ugovorom nedopustnosti, v zvezi s katerim je bil izdan sklep z dne 6. januarja 2015, Kendrion/Evropska unija (T-479/14, neobjavljen, EU:T:2015:2).**

6. Družba Kendrion na eni strani ter Unija, ki jo zastopa Sodišče Evropske unije, na drugi nosita svoje stroške, povezane s tožbo, v zvezi s katero je bila izdana ta sodba.

7. Evropska komisija nosi svoje stroške.

Papasavvas Labucka Bieliūnas

Kreuschitz Forrester

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 1. februarja 2017.

Podpisi

Kazalo

I. Dejansko stanje 1

II. Postopek in predlogi strank 2

III. Pravo 4

A. Dopustnost 4

B. Vsebinska presoja 5

1. Domnevna kršitev razumnega roka sojenja v zadevi T-54/06 6

2. Zatrjevana škoda in vzročna zveza 8

a) Zatrjevana premoženjska škoda in vzročna zveza 8

1) Uvodne ugotovitve 9

2) Plačilo obresti na znesek globe 10

3) Plačilo stroškov bančne garancije 10

4) Ocena nastale premoženjske škode 12

b) Zatrjevana nepremoženjska škoda in vzročna zveza 13

1) Nepremoženjska škoda, ki je domnevno nastala vodstvenim delavcem in zaposlenim tožeče stranke 14

2) Nepremoženjska škoda, ki je domnevno nastala tožeči stranki 14

c) Obresti 16

d) Ugotovitev glede odškodnine in obresti 16

IV. Stroški 17